

CONCERTO IMPERIALE

HIPP
ORKEST
ORCHESTRA

Johann Heinrich Schmelzer
Composities | Compositions

NL "Het punt is" zei Ford, "dat het geen zin heeft jezelf gek te maken door te proberen te voorkomen dat je gek wordt. Je kunt net zo goed toegeven en je verstand bewaren voor later."

EN "The point is, you see," said Ford, "that there is no point in driving yourself mad trying to stop yourself going mad. You might just as well give in and save your sanity for later."

- Douglas Adams, *Life, the Universe, and Everything*

PROGRAMMA | PROGRAMME

Johann Heinrich Schmelzer

Bruckner

Sonata II à 8 (Sacro Profanus Concentus)

Balletti di Spiritelli

Sonata Ittalica à 12 (A505 IV:53)

Kertzinger

Sonata Natalis

Balletti di Centauri

Sonata XII a 7

Missa Nuptialis

NL Johann Heinrich Schmelzers werken in Concerto Imperiale

English version on page 6.

De muziek die voor dit "Imperial concerto" is gekozen, weerspiegelt de vele verschillende aspecten van Johann Heinrich Schmelzers carrière als musicus in Wenen.

De eerste vermelding van zijn activiteiten was als violist en cornettist voor de Stephansdom, maar op 1 oktober 1649 werd hij door keizer Ferdinand III geplaatst onder de Habsburgse hofmuzikanten. Al snel begon hij aan een reeks publicaties die zijn reputatie over heel Europa zouden verspreiden. In 1659 was het een verzameling triosonates, *Duodena Selectarum Sonatarum*, die hij opdroeg aan de nieuwe keizer, Leopold I. In 1662 volgde zijn *Sacro-Profanus Concentus Musicus*, opgedragen aan de oom van Leopold I, aartshertog Leopold Wilhelm. De inhoud van deze verzameling was bedoeld "om te dienen zowel tot de vrome verering van de heiligen als tot het eerlijke genoegen van de mens, zowel tot het opwekken van vroomheid in de kerk als buiten de kerk door het verfrissen van de menselijke geest." De **Sonate II a 8** (voor twee koren van strijkers, en cornetti en trombones, en continuo) en de ongebruikelijke *Sonate XII a 7* (voor twee clarini, twee cornetti, drie trombones, en continuo) komen uit deze verzameling en tonen aan dat hij, hoewel hij meer bekend werd als violist, zijn intieme kennis van blaasinstrumenten niet was vergeten.

Foto | Photo: Reda Izo

Schmelzers volgende promotie was in 1665 als officiële *Ballettkomponist* en "onofficiële" *Konzertmeister*, waardoor hij dansmuziek moest leveren voor de hofproducties van opera's en feestelijke bals. Het "**Balletto di Spiritelli**" was een van de twee danssequenties "zu den geboortedag Ihre Maystät, Der Khönigin Aus Spanien 1672" op 22 december 1672, die net als de Sonate II uit 1662 contrasteert tussen strijkers en blazers, mogelijk als weergave van twee verschillende groepen gemaskerde dansen. Het "**Balletto di Centauri**" (ook voor twee contrasterende koren van instrumenten) werd gecomponeerd voor een openlucht "festa" in het Schönbrunn Paleis op 13.VIII.1676.

In 1669 werd hij uiteindelijk officieel benoemd tot *Konzertmeister*. Naarmate de rol van de hofvieringen toenam, werd hij waarschijnlijk beïnvloed door de uitgebreide werken die vanuit Italië Midden-Europa bereikten, zoals de anonieme **Sonata Ittalica** voor drie clarini, twee cornetti en dubbele strijkkoren, die op 9 juli 1668 door de trompettist Pavel Josef Vejvanovský werd gekopieerd voor zijn beschermheer, prins-bisschop Carl Lichtenstein-Castelcorn van Olomouc. Vejvanovský had in Wenen gestudeerd en onderhield nauwe banden met andere hofmusici.

Al snel schreef Schmelzer grote feestelijke sonates voor trompetconsort met pauken en strijkers, zoals de **Sonata Natalis**, waarin een plaatselijke variant van het Latijnse kerstlied "Resonet in laudibus" is verwerkt in de trompetten. De keizerlijke stijl van deze werken was van invloed in heel Midden-Europa, zoals in de *Sonata Solennis a 20* van Heinrich Alois Brückner, die kennelijk werkte voor kardinaal Harrach, aartsbisschop van Praag. Brückner voegde zelfs twee "flautini" toe aan de koren van trompetten en pauken, cornetti en trombones, en strijkers.

Schmelzers **Missa Nuptialis** is nogal ongebruikelijk voor een huwelijksmis: hij is geschreven in A-mineur en niet in een andere majeur toonaard. Dit verschil wordt ook benadrukt door de terughoudende instrumentatie voor stemmen, twee violen en vier trombones. Bovendien waren de trombones sterk verbonden met de uitvoering van gewijde muziek in de Habsburgse landen vanwege hun associatie met een plechtig effect.

Veel van Schmelzers liturgische composities dateren van na zijn benoeming tot *Vize-Hofkapellmeister* op 1 januari 1671.

De verantwoordelijkheden voor het verzorgen van gewijde muziek namen na 1673 toe vanwege de slechte gezondheid van de *Hofkapellmeister*, Giovanni Felice Sances, die meer dan 70 jaar oud was. De meest waarschijnlijke aanleiding voor deze ***Missa Nuptialis*** zou in 1673 zijn geweest. Keizerin Margaretha Theresia was overleden op 12 maart 1673, zonder mannelijke nakomelingen, en Leopold I schreef zijn Requiem ter ere van haar. Het werd voor de keizer noodzakelijk snel te hertrouwen, ook al was het keizerlijk hof nog in rouw.

Na rijp beraad werd Claudia Felicitas van Tirol gekozen, en de huwelijksfeesten werden in Graz gehouden door prins Johann Seyfried von Eggenberg en de huwelijksmis vond plaats in de hofkerk (de huidige kathedraal) op 15 oktober 1673. Gedurende de hele mis heeft Schmelzer voortdurend wisselende texturen gecomponeerd tussen de verschillende combinaties van solisten, koor, violen en trombones. Het gedempte effect van *A mineur*, waarvan Johann Mattheson schreef dat het "enigszins klagerig, eervol en kalm" was, wist hij subtiel te verhelleren door veelvuldige modulaties naar verwante majeur toonaarden, vooral tegen het einde van het Credo. Na de dood van Sances in 1679 werd Schmelzer op 1 oktober 1679 benoemd tot *Hofkapellmeister*.

Helaas stierf hij het jaar daarop in Praag aan de pest. Tegen die tijd was Schmelzers reputatie echter verzekerd, en werd zijn muziek niet alleen in Midden-Europa gespeeld, maar ook in Frankrijk, Noord-Duitsland, Zweden en zelfs Engeland.

- Charles E. Brewer, Professor of Musicology, The College of Music of
The Florida State University

Foto | Photo: Reda Izo

EN Johann Heinrich Schmelzers works in Concerto Imperiale

The music chosen for this “Imperial Concert” reflects the many different aspects of Johann Heinrich Schmelzer’s career as a musician in Vienna.

The first record of his activities was as a violinist and cornettist for St. Stephen’s Cathedral but by October 1, 1649, he was placed among the Habsburg court musicians by Emperor Ferdinand III. Soon he began a series of publications that were to spread his reputation throughout Europe. In 1659 it was a collection of trio sonatas, *Duodena Selectarum Sonatarum*, that he dedicated to the new Emperor, Leopold I. Following this in 1662 was his *Sacro-Profanus Conventus Musicus*, dedicated to Leopold I’s uncle, Archduke Leopold Wilhelm. The contents of this collection were intended “to serve both to the pious worship of the saints and the honest pleasure of mankind, both to arousing piety in church and outside the church by refreshing the human spirit.” The **Sonata II a 8** (for two choirs of strings, and cornetti and trombones, and continuo) and the unusual *Sonata XII a 7* (for two clarini, two cornetti, three trombones, and continuo) are from this collection and demonstrate that though he was become more famous as a violinist, he had not forgotten intimate knowledge of wind instruments.

Schmelzer’s next promotion was in 1665 as official *Ballettkomponist* and “unofficial” *Konzertmeister*, which required him to supply dance music for the court productions of operas and festive balls . The “**Balletto di Spiritelli**” was one of two dance sequences “zu den geburtsdag Ihre Maystät, Der Khönigin Aus Spanien 1672” on December 22, 1672, which like the Sonata II from 1662 contrasts strings and winds, possibly reflecting two different groups of masked dances. The “**Balletto di Centauri**” (also for two contrasting choirs of instruments) was composed for an outdoor “festa” at the Schönbrun Palace on 13.VIII.1676.

In 1669 he was finally officially named *Konzertmeister*. As the role of court celebrations increased, he was probably influenced by the elaborate works that were reaching Central Europe from Italy, such as the anonymous, **Sonata Ittalica**, for three clarini, two cornetti, and double string choirs, which was copied by the trumpeter Pavel Josef Vejvanovský on July 9, 1668 for his patron, Prince-Bishop Carl Lichtenstein-Castelcorn of Olomouc.

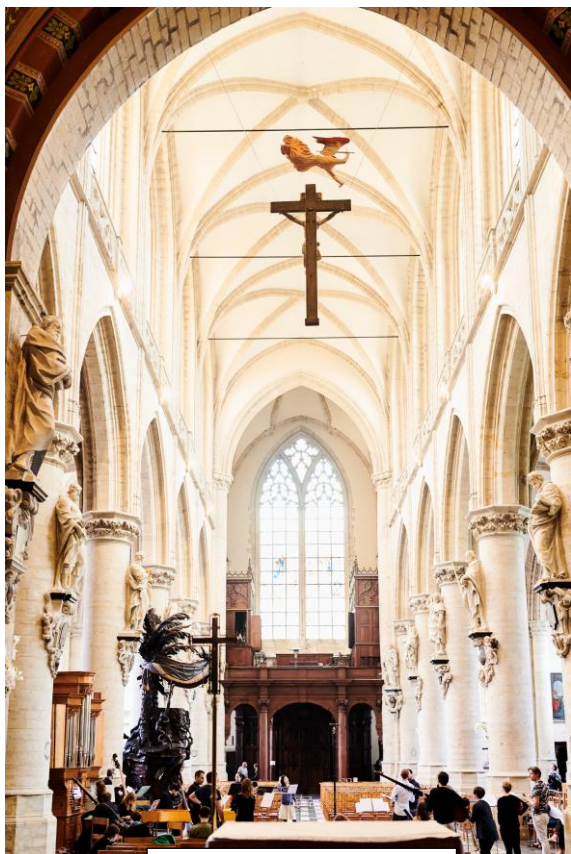

Foto | Photo: Reda Izo

Vejvanovský had studied in Vienna and maintained close connections with other court musicians.

Soon Schmelzer was writing large festive sonatas for trumpet consort with timpani and strings, such as the ***Sonata Natalis***, which incorporates in the trumpets a local variant of the Latin Christmas song, “Resonet in laudibus”. The Imperial style of these works was of influence throughout Central Europe, as in the *Sonata Solennis a 20* by Heinrich Alois Brückner, who apparently worked for Cardinal Harrach, Archbishop of Praha. Brückner even added two “flautini” to the choirs of trumpets and timpani, cornetti and trombones, and strings.

Schmelzer’s ***Missa Nuptialis*** is rather unusual for a nuptial mass, being written in A minor rather than another major key. This difference is also emphasized by its reserved instrumentation for voices, two violins, and four trombones. In addition, the trombones had a strong connection with the performance of sacred music in the Habsburg lands because of their association with an affect of solemnity. Many of Schmelzer’s liturgical compositions date from after his appointment as *Vize-Hofkapellmeister* on January 1, 1671.

His responsibilities to provide sacred music increased after 1673 were due to the poor health of the *Hofkapellmeister*, Giovanni Felice Sances, who was over 70 years old. The most likely occasion for this ***Missa Nuptialis*** would have been in 1673.

Empress Margaret Theresa had died on March 12, 1673, without male issue, and Leopold I wrote his Requiem in her honor. It became imperative for the Emperor to remarry soon, even though the Imperial court may have still been in mourning.

After due deliberations, Claudia Felicitas of Tyrol was chosen, and the nuptial festivities were hosted at Graz by Prince Johann Seyfried von Eggenberg and the nuptial mass took place in the court-church (today's cathedral) on October 15, 1673. Throughout the Mass, Schmelzer has composed constantly varying textures between the different combinations of soloists, choir, violins, and trombones. He also subtly leavens the muted affect of A minor, Johann Mattheson wrote that its affect was "somewhat plaintive, honorable, and calm", by frequent modulations to related major keys, especially towards the end of the Credo. Following the death of Sances in 1679, Schmelzer was named *Hofkapellmeister* on October 1, 1679.

Unfortunately, he died in Prague the following year of the plague. However, by this time, Schmelzer's reputation was secure, and his music was being played not only in Central Europe, but also in France, northern Germany, Sweden, and even England.

- Charles E. Brewer, Professor of Musicology, The College of Music of
The Florida State University

Foto | Photo: Reda Izo

Dirigenten | Conductors

Lambert Colson

NL Lambert Colson is momenteel docent en onderzoeker aan het Koninklijk Conservatorium Brussel en professor aan de HEM in Genève. Hij is een actieve uitvoerende musicus die werd uitgenodigd door ensembles zoals Collegium Vocale, Pygmalion, Cappella Mediterranea, Holland Baroque, Continuum, Correspondances etc... Hij leidt zijn eigen projecten met zijn ensemble InAlto.

EN Lambert Colson is currently a lecturer and researcher at the Koninklijk Conservatorium Brussel, as well as professor in the HEM in Geneva. He is an active performing musicians invited by ensembles such as Collegium Vocale, Pygmalion, Cappella Mediterranea, Holland Baroque, Continuum, Correspondances etc... He is leading his own projects with his ensemble InAlto.

Foto | photo: Reda Izo

Bart Vroomen

NL Bart Vroomen behaalde zijn Bachelordiploma aan het Conservatorium Maastricht en zijn Master Historische Trombones bij de Hochschule für Musik und Tanz Köln. Door de jaren heen verleende Bart zijn medewerking aan zowel traditionele symfonieorkesten als 'historisch geïnformeerde' orkesten en ensembles, zoals Ensemble InAlto, Orchestre des Champs-Élysées, Collegium Vocale Gent, Les Talens Lyriques e.v.a. Door zijn wortels in de blaasmuziek houdt Bart ook zijn oren steeds open voor andere muzikale invloeden zoals jazz en Oost-Europese volksmuziek. Dit maakt hem een veelzijdige muzikant, en dit enthousiasme probeert hij in zijn werkzaamheden als docent – onder andere aan het Koninklijk Conservatorium Brussel – voort te laten vloeien.

EN Bart Vroomen obtained his Bachelor's degree at the Conservatorium Maastricht and his Master's degree in Historical Trombones at the Hochschule für Musik und Tanz Köln. Over the years, Bart has already gained a lot of valuable professional experience in both traditional symphony orchestras and 'historically informed' orchestras and ensembles like Ensemble InAlto, Orchestre des Champs-Élysées, Collegium Vocale Gent, Les Talens Lyriques and many others.

Bart always keeps his ears open for new musical influences and other genres like jazz or Eastern European folk music. This makes him a versatile musician, with an enthusiasm he tries to pass on in his teaching practices, e.g. at the Koninklijk Conservatorium Brussel.

Ensemble

HIPP orkest | orchestra

Koninklijk Conservatorium Brussel

Traverso

Carina Herzog
Anna Anguita F.

Mark Choi

Nicolas Berkmans
Yuka Mitani

Gamba | Violone

Layal Ramadan
Alba Villar Cairo

Natuurtrompet | Natural Trumpet

Liubov Leshchik
Mathieu D.D
Lalande
Corentin Duveau
Clément Chérencq

Barokfagot |

Baroque

Bassoon

Kensuke Taira

Orgel | Organ

Barbara Cornet

Luit | Lute

Giorgios Kakitsis

Cornett(o)

Manami
Matsuyama
Bart Cypers
Jenny Heilig

Barokviool |

Baroque Violin

Gabriele Mazzon
Laura Hàrs
Akiko Okawa

Zang | Voice

Anija Lombard
Louise Roulleau
Amelie Alù
M. Haspeslagh
William Branston
Vincent Weymann
Valentin Gautron

Barokcello |

Baroque Cello

Romane Tillard

Historische

Trombone |

Sackbutt

Maria Jose Pinilla

CONCERT & DOCTORAATSVERDEDIGING
DOCTORATE DEFENCE

LES SYNTHÉTISTES

20/06/2023 20:00

Artistieke leiding & Dirigent | Artistic direction & Conductor
LUC VERTOMMEN

Presentatie | Presentation
KLAAS COULEMBIER

Solist | Soloist
MICHAËL TAMBOUR

Ensemble
HAUTS-DE-FRANCE BRASS BAND
MUZIEKKAPEL VAN DE LUCHTMACHT

Locatie | Location
Concertzaal | Concert Hall
Regentschapsstraat 30,
1000 Brussel(s)

PROGRAMMA | PROGRAMME

Paul Gilson, Valse symphonique nr.1
Marcel Poot, Trois fanfares à la mémoire d'Emile Vandervelde
Nigel Clarke, Diary for a Madman (Brusselse première)
Maurice Schoemaker, Brueghel Suite
René Bernier, Epitaphe
Francis de Bourguignon, Récitatif et Ronde met solist:
Michaël Tambour op trompet
Jules Strens, Gil blas
Gaston Brenta, In Memoriam Paul Gilson
Théo Dejoncker, Charles Stratton

€3
Reservatiekost | Reservation fee

Info & Tickets
KCB.BE/AGENDA

KC®
B Koninklijk
Conservatorium
Brussel

ADAMS

BUFFET
CRAMPON
PARIS

